

Projektrapport

Uppdaterad utredning angående införandet av lagen om valfrihetssystem (LOV) i daglig verksamhet och ledsagarservice

Vård- och äldreomsorgen i Alingsås kommun 2018

Alingsås 2018-11-02
Camilla Linderoth

1.	Sammanfattning.....	1
2.	Inledning.....	2
2.1	Bakgrund.....	2
2.2	Syfte.....	2
2.3	LOV i Daglig verksamhet och Ledsagarservice.....	3
3.	Genomförande.....	4
3.1	Omvärldsanalys – andra kommuners erfarenhet.....	4
3.2	Närområdet: stora skillnader.....	4
3.3	Undersökning - Hur har det gått för kommuner som infört LOV?.....	4
3.4	Urvalets erfarenheter av LOV i daglig verksamhet.....	7
3.5	Ledsagarservice.....	8
4.	Brukarperspektivet – Möte med FUB 17/9-2018.....	9
5.	Privata aktörer: Exemplet Primacura AB.....	11
6.	Analys.....	13
7.	Referenser och bilagor.....	14
7.1	Litteratur och myndighetspublikationer.....	14
7.2	Webbsidor.....	14
7.3	Bilaga 1. Intervjuguide Daglig verksamhet.....	15

1. Sammanfattning

Syftet med den här utredningen är att undersöka förutsättningarna för att införa Lagen om valfrihetssystem (LOV) på daglig verksamhet och ledsagarservice.

Utredningen består av en omvärldanalys både av närområdet och av jämförbara kommuner som har infört LOV på daglig verksamhet, en sektion tilldelad brukarperspektivet och en del hänvisad de externa aktörerna som bedriver daglig verksamhet. Största delen av utredningen har handlat om daglig verksamhet, med en liten del också hänvisad ledsagarservice.

De slutsatser som man kan dra handlar om att det är svårt att förutsäga ett resultat på grund av stor komplexitet på marknaden. Alingsås skulle möjligtvis kunna dra fördel utav att Göteborgs stad nu kommer införa LOV på daglig verksamhet, vilket skulle kunna skapa bättre förutsättningar för en välfungerande marknad med flera utförare. Det är ingen av de tillfrågade kommunerna som anger att man ser några skillnader på ekonomin eller i brukarnöjdhet. Dock har positiva effekter kunnat observeras i den kommunala verksamheten som på flera håll har höjts genom införandet av LOV.

Ur brukarperspektivet så ses LOV som något positivt, så länge det finns kontroll över aktörerna ses det som positivt om man kan införa flera alternativ.

De generella utmaningarna handlar om marknaden och eventuella svårigheter att få in externa aktörer, samt den omställning som kommunen själv behöver göra för att vara beredda på en omställning av volym i brukarantal.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Lagen om valfrihetssystem (LOV) finns idag i Alingsås kommun vid vård- och äldreomsorgsnämnden för hemtjänst och hemsjukvård. Det har sedan ett antal år tillbaka funnits en vilja att införa lagen även i daglig verksamhet, en insats som personer med omfattande funktionsnedsättning har rätt till i enlighet med Lag om stöd och service till vissa funktionsnedsatta (LSS). Av olika anledningar har det beslutet skjutits upp.

Kommunfullmäktige riktade år 2013 ett speciellt uppdrag till socialnämnden att införa lagen om valfrihetssystem (LOV) inom minst två av nämndens verksamheter under 2014, KF 2013-10-30. Detta var då en del av den flerårsstrategi för socialnämnden i Alingsås 2014-2016, SN 2014-01-21, § 7.

Detta resulterade i ett yttrande av förvaltningschef Susanne Åhman till socialnämnden om att LOV skulle införas på daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS och för ledsagarservice 9 § 3 LSS. Men LOV infördes inte i socialnämndens verksamhet, Förvaltningen påbörjade arbetet med att ta fram ett förfrågningsunderlag och ekonomiska villkor för upphandlingen första halvåret 2015. Men detta arbete försenades i samband med den stora strömmen av ensamkommande flyktingbarn under år 2015 som tvingade förvaltningen att omdisponera resurserna. Socialnämnden fick fortsatt uppdrag i kommunens flerårsstrategi 2015-2017 fortsatt uppdrag att utveckla valfrihetsmodeller inom ramen för lagen om valfrihetssystem. Uppdraget baseras på att av Alingsås 12 prioriterade mål: I Alingsås finns det valfrihet och självbestämmande. 2017-07-21 gjordes ett tjänstytrande av Tanja Mattson, Avdelningschef för funktionshinder och Åsa Zacharoff, Utvecklingsledare på Kommunledningskontoret, om att skjuta upp beslutet om införandet av valfrihetssystem inom daglig verksamhet. Detta på grund av en omorganisation som skulle leda till att vård och äldreomsorgsnämnden blev ansvarig för verksamheten.

2.2 Syfte

Denna utredning är en sammanställning av uppdaterad information om lagen om valfrihetssystem i daglig verksamhet och ledsagarservice. Den består av en omvärldsanalys av ett antal kommuner gällande området och deras erfarenheter av detta, samt erfarenheter ifrån en privat utförare av daglig verksamhet Primacura AB, som bedriver verksamhet i Borås och Ulricehamn. Brukarperspektivet är också representerat genom ett möte med företrädare för intresseföreningen FUB – för barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning.

Utredningen syftar till att ge Alingsås kommun de bästa förutsättningar till ett informerat beslut angående LOV. Genom att prata med kommuner som har infört LOV i daglig verksamhet, brukare och företag som bedriver daglig verksamhet i någon form kommer här presenteras här de erfarenheter av implementeringen som andra kommuner har, vilka förutsättningar som krävs för en lyckad implementering och hur valfrihet uppfattas.

2.3 LOV i Daglig verksamhet och Ledsagarservice

Antalet kommuner som implementerar LOV ökar, och nu är det 31 stycken kommuner i Sverige som har implementerat det i daglig verksamhet och 18 stycken i ledsagarservice enligt LSS.

Enligt SOU 2014:2 så är det ingen större skillnad i kvalité och effektivitet mellan kommuner som tillämpar och inte tillämpar LOV, det som är skillnaden är att kostnadsökningen är mindre i kommuner som tillämpar LOV¹. Det som framkommer dock av SOU 2014:2 är att det är svårare att etablera daglig verksamhet utifrån lagen om valfrihetssystem än hemtjänst. Detta beror på att hemtjänstens verksamhet nästan bara består utav rörliga kostnader (personal) vilket gör det enklare ekonomiskt att starta verksamheten².

Daglig verksamhet

Daglig verksamhet är en verksamhet som kommuner skall erbjuda enligt LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade till personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och som inte utbildar sig.

Alingsås kommun har idag elva enheter med daglig verksamhet, År 2017 hade man 197 brukare av daglig verksamhet.

Ledsagarservice

Ledsagarservice kan beviljas enligt både LSS, och SoL, Socialtjänstlagen. Det är en service som erbjuder ledsagning till människor med funktionsnedsättning att komma iväg till olika aktiviteter och därmed delta i samhällets gemenskap.

3. Genomförande

3.1 Omvärldsanalys – andra kommuners erfarenhet

LOV på socialtjänstensverksamheter är en förhållandevis ny reform och infördes 2009, därav har det inte funnits så mycket erfarenheter att ta del av. Genom att ta kontakt med andra kommuner med erfarenheter av införandet av LOV i daglig

1 SOU 2014:2,13

2 SOU 2014:2, 38

verksamhet kan man förbereda sig för vad ett eventuellt införande skulle kunna innebära för kommunen och kommunens egna verksamheter.

3.2 Närområdet: stora skillnader

I närområdet kring Alingsås är det stora skillnader i hur man utformat daglig verksamhet. Lerums kommunfullmäktige röstade år 2016 ner förslaget att införa LOV i daglig verksamhet. Kommunen har gjort två utredningar, en år 2014 och en uppdaterad år 2016, och slutsatserna som man drog i dessa var att det var svårt att skapa en marknad av utförare i kommuner som har mindre än 50 000 invånare (Huber Andersson 2016).

Göteborgs kommun har precis infört LOV i daglig verksamhet, beslutet togs i juni 2018, förfrågningsunderlaget publicerades på valfrihetswebben den 25 september 2018 och beslutet skall träda i kraft den 1 februari 2019.

Borås har haft LOV på daglig verksamhet sedan år 2010 och har fyra stycken privata utförare av daglig verksamhet idag. Ulricehamn har också LOV i daglig verksamhet sedan 2013 och har en privat utförare.

Partille kommun har tidigare haft LOV inom daglig verksamhet men valde att ta bort detta. Den stora anledningen till att den togs bort var att det inte kom in några anbud på att driva daglig verksamhet. Detsamma gällde LOV inom lägerverksamheten som Partille hade samtidigt.

3.3 Undersökning - Hur har det gått för kommuner som infört LOV?

För att Alingsås kommun skall kunna göra ett informerat val inför ett eventuellt införande av lagen om valfrihetssystem är det bra att ta del av den erfarenhet som andra kommuner, som infört LOV har av sin implementering. Kontakt har därmed tagits med sex stycken kommuner som har infört lagen om valfrihetssystem i sin dagliga verksamhet och två kommuner som har infört lagen när det kommer till ledsagarservice.

Urval

Urvalet baseras på statistik ifrån Kolada (Kommun- och landstingsdatabasen) och Valfrihetswebben (Upphandlingsmyndigheten).

Sex stycken kommuner valdes ut Enköping, Nynäshamn, Ulricehamn, Vallentuna, Värnamo och Västervik. Urvalet gjordes i första hand på om kommunerna har infört LOV i daglig verksamhet då syftet är att få del utav deras erfarenheter. Det var också viktigt att kommunerna liknade Alingsås i storlek (mellan 19 999 – 49 999 invånare) för att förutsättningarna för kommunerna skulle vara någorlunda lika.

Två av kommunerna som valdes kategoriserades också som lika Alingsås i LSS struktur (detta baseras på referenskostnad för LSS, 70%, och befolkning 30%). Dessa kommuner är Vallentuna och Västervik.

Kontakt togs också med Ekerö och Upplands-Bro, som har implementerat LOV på ledsagarservice men inte på daglig verksamhet.

Statistik för urvalet när det gäller daglig verksamhet

Nedan visas statistik om de olika kommunerna, hur de står sig i förhållande till Alingsås när det gäller kostnad för funktionsnedsättning/brukare för år 2017, hur många brukare som har daglig verksamhet i kommunen 2017, och personer med daglig verksamhet/10 000 invånare 2017. Siffror för Riket har tagits med för att ha som referenspunkt.

	LSS DV Antal brukare 2017	LSS DV Antal brukare som valt en privat utförare	LSS DV Antal utförare	Införde LOV i DV
Enköping	179	0	0	2010
Nynäshamn	109	0	0	2012
Ulricehamn	83	4	1	2013
Vallentuna	130	25	4	2016
Värnamo	122	25	2	2013
Västervik	209	35	2	2011
Medel ovan	139	13	2	
Riket	37 480			
Alingsås	197	0	0	

2017	LSS DV kostnad per brukare	LSS DV kostnad per invånare	Personer med DV LSS, antal/10 000 inv.
Enköping	191 475	783	41
Nynäshamn	215 101	834	39
Ulricehamn	248 831	850	34
Vallentuna	291 046	1 140	39

Värnamo	245 975	877	36
Västervik	163 761	936	57
Medel ovan	226 032	903	41
Riket	217 166	805	37
Alingsås	181 086	885	49

2017	Ersättningsnivåer heltid (Vid dygn är ersättningen omräknad till 17 dygn per månad)			
	Lägsta nivå	Högsta nivå	Mediannivå	
Enköping	5 423	43 461	18 097	6 olika nivåer
Nynäshamn	6 120	20 638	12 410	5 olika nivåer
Ulricehamn	1 512	33 810	18 366	7 olika nivåer
Vallentuna	4 743	30 617	16 048	5 olika nivåer
Värnamo	3 608	56 074	25 701	8 olika nivåer
Västervik	5 270	30 957	14 008	7 olika nivåer
Medel ovan	4 446	35 926	17 438	

Källa: Kolada, Kommun- och landstingsdatabasen

3.4 Urvalets erfarenheter av LOV i daglig verksamhet

De privata aktörerna:

Det skiljer sig mellan urvalet i hur många utförare som kommunen får, från Nynäshamn och Enköping som fortfarande inte har någon privat utförare till Vallentuna som har fyra stycken.

I Enköping tror man att svårigheter med att hitta lämpliga lokaler har gjort att potentiella utförare inte ansökt. Kommunen ser över förfrågningsunderlaget nu under hösten 2018 och vet inte i dagsläget exakt hur det kommer förändras. Kommunen har dock inga planer just nu på att ändra ersättningsnivåerna.

Nynäshamns analys angående varför de inte har några privata utförare är att detta beror på att kommunen har satt ett för lågt ersättningspris i sitt förfrågningsunderlag. Tidigare prissättning har baserats på kommunens egna kostnader. De har nu räknat

om ersättningspriset utifrån SKL:s räknescenarier och reviderat sitt förfrågningsunderlag. Detta skall publiceras på nytt nu i oktober 2018, och kommunen hoppas då att detta innebär ansökningar ifrån externa aktörer. Kommunen har sedan tidigare implementerat LOV på hemtjänsten, och då både på omsorg och service.

Ulricehamn som har en extern utförare, ett hunddagis som bedrivs av Primacura AB. Verksamheten är relativt liten, har plats för 6 deltagare och har i dagsläget 4 brukare på plats. Kommunen anger att man tror att det inte finns ett så stort engagemang i att starta privat verksamhet i Ulricehamn på grund av att den kommunala verksamheten är bred och innefattar olika typer av arbeten och företagsgrupper.

De brukare som har valt den externa aktören har gjort det utifrån att den verksamheten uppfyller deras behov och inte för att de flyttat från någon annan verksamhet. Det kan ju ofta handla om någon som har ett väldigt stort intresse av den verksamhet som den externa utförare erbjuder.

Nischade verksamheter:

Alla privata verksamheter i dessa kommuner handlar om nischade verksamheter som har specialiserat sig på ett visst område. Det är populärt med gårdsverksamhet eller kreativ inriktning och båda dessa inriktningar finns i Vallentuna, Västervik och Värnamo. Andra exempel är hunddagis som finns i Ulricehamn, eller arbetsinriktade verksamheter som riktar sig mot media eller friskvård. Alla kommuner anger att de är nöja med sina privata aktörer och att de bedriver verksamhet med hög kvalitet.

Den kommunala verksamheten:

Ingen av kommunerna har angett att man har kunnat se någon påvisad skillnad i verksamhetens kostnader vid ett införande av LOV i Daglig verksamhet. Ingen av kommunerna anger heller att man har kunnat observera en större nöjdhet hos brukarna. Den skillnaden som Västervik, Vallentuna och Värnamo anger är att man har kunnat observera ett lyft inom den kommunala verksamheten. I och med att brukarna nu kan byta verksamhet så tar man inte för givet att de skall stanna och därför anstränger sig personalen mer. De kommunala verksamheterna arbetar mer systematiskt med sitt kvalitetsarbete, utveckling och kompetensförhöjning.

Kommunens yttersta ansvar:

Vid ett eventuellt införande av LOV så har kommunen fortfarande det yttersta ansvaret inför brukarna om en extern utförare skulle bryta avtalet eller gå i konkurs. Ingen av de kommuner i urvalet har angivit att de har varit med om en sådan situation.

Stockholm stad som är den kommun med enskilt flest externa aktörer, 171 stycken, anger att det inte är ofta som en utförare bryter avtalet. Man anger att i och med att Stockholm har så många utförare så skulle det inte heller bli så kännbart, än om man skulle jämföra med en liknande situation i en liten kommun. Kommunen behöver ju vara beredda på att ha den beredskapen att kunna erbjuda verksamhet till brukarna vid ett sådant tillfälle. Som kommun behövs därmed en beredskap på eventuella volymförändringar, både för höjning och sänkning.

3.5 Ledsagarservice

Ledsagarservice är en förhållandevis liten verksamhet i jämförelse med Daglig verksamhet, och har en budget som är ungefär en tiondel av daglig verksamhet.

Även på detta område är det stora skillnader i hur många utförare som kommunerna får vid ett eventuellt införande. Företagen som bedriver ledsagarservice gör det ofta i kombination med andra verksamheter såsom hemtjänst.

Värnamo, som ovan beskrivet, har även infört LOV på ledsagarservice men har inga externa utförare.

Ekerö kommun och Upplands-Bro är två kommuner som har infört LOV i ledsagar-/avlösarservice men inte i Daglig verksamhet. Ekerö kommun har inga, och har inte heller haft, några externa utförare på avlösar- och ledsagarservice.

Kommunen har inte heller hunnit göra en analys av varför man inte har fått in privata aktörer. Upplands-Bro har tre stycken privata utförare av ledsagarservice

	Antal externa utförare ledsagarservice	LOV i daglig verksamhet?
Värnamo	0	Ja/2 utförare
Ekerö	0	Nej
Upplands-Bro	3	Nej

4. Brukarperspektivet – Möte med FUB 17/9-2018

Kontakt och ett möte har hafts med FUB – för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning. FUB är en intresseförening som arbetar för att barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning ska kunna leva ett gott liv.

Mötet ägde rum med fyra stycken företrädare för lokal-föreningen för Alingsås, Vårgårda och Herrljunga. Alla företrädare var bosatta i Alingsås, medlemmar av FUB och föräldrar till ett barn med en funktionsvariation. I detta fallet var alla barnen vuxna och hade under någon period haft daglig verksamhet.

Det som företrädarna tyckte var viktigt med daglig verksamhet är pedagogik och träning, tydliga rutiner, bra personal och personaltäthet som skapar en kontinuitet. Man framhåller att alla individer är olika, och har olika möjligheter och begränsningar. Företrädarna anser att det är bra med konkurrens för kvaliténs skull, och att bra kvalitet på verksamheten är viktigt oavsett utförare.

Möjligheter med ökad valfrihet:

Företrädarna anger att det finns en intern valfrihet i kommunens verksamheter idag, och att personalen är bra på att motivera brukarna vidare så att de testar en ny verksamhet eller arbetsuppgift. Men det verkar som sagt att det behövs en engagerad personal som motiverar brukarna för att man skall byta. Som brukare anpassar man sig efter de arbetsuppgifter och verksamheter som finns, och det kan ibland vara svårt att veta om alla alternativ som finns att välja på inom Daglig verksamhet. Det framkommer att om man har utfört en genomförandeplan vilket konkretiserar ens vilja. Företrädarna anger att valfrihet är viktigt då det skapar fler möjligheter och innebär att brukaren i större omfattning själv får välja och forma sin verksamhet.

Att man kan styra mer själv och att verksamheten blir mer uppstramad är två viktiga aspekter som lyfts fram. Företrädarna påpekar att privata utförare har möjligheten att skapa mer variation och ge brukarna fler valmöjligheter. Brukarna ser sig själva då som en kund som "köper" en tjänst och får då välja den utföraren som man tycker utför den tjänsten bäst. Detta skulle då skapa bättre kontroll över den egna situation eftersom om kvalitén inte är bra hos en privat utförare så kan det sluta med att verksamheten inte går runt.

Utmaningar med ökad valfrihet:

Valfrihet kommer dock med vissa svårigheter och en av dem är att det kan vara svårt att säga vad man vill ha utav verksamheten, och man behöver som brukare veta vad som finns för att kunna välja. Det är därför viktigt att man får tillräckligt med information, och för att kunna uttrycka vad man vill kan man som brukare vara tvungen att ha bra personer i närheten som informerar en om möjligheterna.

Det som kommer fram är att man som brukare vill testa på olika saker. "Människor arbetar inte med samma sak", alla individer är olika och har olika viljor och erfarenheter.

Man tycker i föreningen att ledsagning är svårt, för det skall vara som en kompis som följer med en på olika aktiviteter. Här är kontinuitet viktigt i och med att detta blir en relation som man skapar, och man tycker att om kommunen inte kan erbjuda tjänsten eller den kontinuiteten så borde man ta in privata aktörer. Det är viktigt att personalen har rätt kompetens och att personalen vill arbeta.

- Att kunna styra mer själv över sin situation
 - Fler variationer/alternativ
 - Möjligheten att testa något annat/något nytt
 - Ökad kontroll över verksamheten och sin egen situation
- Kan vara svårt att uttrycka sin vilja
 - Man måste veta vad man vill för att kunna välja
 - Man kan behöva någon som talar för en och hjälper en att välja

5. Privata aktörer: Exemplet Primacura AB

De privata utförarna som bedriver Daglig verksamhet är olika både i struktur och inriktning. Som urvalet har angivit bedriver de ofta nischade verksamheter som gårdsarbete, hunddagis eller estetisk verksamhet. Primacura AB bedriver Daglig verksamhet enligt LOV både i Ulricehamn och i Borås. Bolaget är baserat i Borås och har funnits sedan 2007. Företaget driver både daglig verksamhet samt personlig assistans.

	Ulricehamn	Borås
Beviljade platser:	6	30

Primacura har även fått tillstånd av IVO till att bedriva daglig verksamhet i Marks kommun, men där har kommunen inte beslutat om LOV ännu.

En viktig del av ett lyckat genomförande är bra kontakt med LSS handläggarna på kommunen anger Primacura. LSS handläggarna behöver ge företagen rätt förutsättningar för att kunna bedriva sin verksamhet. Primacura berättar att de hade svårigheter med att LSS handläggarna bedömde psykiska diagnoser som lite lättare än de var i praktiken. Även om deltagarna fysiskt kunde klara sig själva, så behövdes det ändå mycket personal på grund av deras psykiska svårigheter.

En bra LOV-samordnade och en bra LSS-handläggare gör stor skillnad. Företaget kände sig ibland motarbetade av förvaltningen, och det kändes av att LOV inte var riktigt accepterat i förvaltningen. Detta ledde också till att man inte fick några brukare. Det kändes ett tag opartiskt och att handläggarna ville ha brukarna i den kommunala verksamheten.

Primacura anser också att det är bättre om kommunen beräknar ersättningen på en månadsbasis istället för dagsbasis. Ulricehamn har månadsersättning, medans Borås har dagsersättning för brukarna. Primacura anser att månadsersättning är mer representativt, och gör det lättare för företaget att budgetera och ge bra förutsättningar för sina anställda.

Det kan vara svårt att starta upp ett företag för att bedriva daglig verksamhet om det inte finns en befintlig verksamhet. Det är istället lättare att utöka eller komplettera befintlig verksamhet om man vill bedriva daglig verksamhet.

För att ge ett exempel: Primacura samarbetar med en kvinna som bedrev ett hunddagis i Ulricehamn. Genom att slå ihop sina verksamheter så blev det ett lyckat koncept. Det krävs nämligen stora investeringar och kan därmed vara en stor ekonomisk risk för ett företag att starta upp en daglig verksamhet. För att få tillstånd av IVO måste företaget ha en lokal och utrustning på plats. Kommunen ger inte heller några ekonomiska löften, och därför kan kommunens storlek vara en avgörande faktor för om man vågar starta upp verksamhet och hur den verksamheten bör se ut. Hur omfattande den kommunala verksamheten är och hur många brukare det finns i kommunen är viktiga faktorer för att kunna bedriva verksamhet.

Sammanfattning Primacura

- Viktigt med bra kontakter hos kommunen
- Opartisk hantering från LSS handläggaren
- Kan vara en ekonomisk risk för företagen i och med ingen säkerhet
- Lättare för företag med en befintlig verksamhet att utöka/ändra för att kunna bedriva DV än att starta från 0

6. Analys

Lerums kommun drog slutsatsen att det är svårt för kommuner med mindre än 50 000 invånare att få in externa utförare och valde därför att inte införa LOV i daglig verksamhet (Huber Andersson 2016). Den slutsatsen kan kompletteras med faktorn hur viktigt närområdet är för en fungerande marknad. Stockholmsområdet är ett bra exempel, där har man lyckats få till en bra marknad i nästan hela området. Nu när

Göteborg har infört LOV så kan Alingsås möjligtvis dra fördel utav att Göteborg kan bli ett dragplåster för en bred marknad.

Det är svårt att förutsäga ett resultat hur många aktörer som kan vara intresserade av att bedriva verksamhet och detta kan bland annat bero på att det är en ekonomisk risk att som företag starta upp daglig verksamhet, det krävs stora investeringar för att få tillstånd och kommunen ger inga ekonomisk säkerheter. Men även kommunens egna verksamhet och storlek spelar roll.

Hur kommunen utformar förfrågningsunderlaget och ersättningssystem är också viktiga faktorer. En för låg ersättning kan innebära att inga aktörer är intresserade. Kommuner med en låg kostnad för den egna verksamheten kommer ha en låg prissättning om man utgår ifrån den egna verksamhetens kostnader.

Vid ett beslut så skall man vara medveten om att det är svårt att jämföra daglig verksamhet med hemtjänst då det finns få tecken på en korrelation där emellan. Nynäshamn som ovan är ett exempel, och som inte har fått in någon extern utförare har fem externa utförare av hemtjänst. Och som ovan nämnt handlar detta om att det kräver större ekonomiska investeringar för att starta upp daglig verksamhet än hemtjänst.³

Det finns positiva effekter av att införa LOV på daglig verksamhet om man ser till brukarperspektivet. Skulle implementeringen bli lyckad och kommunen får fler verksamheter så betyder detta också fler alternativ till brukarna att välja emellan och möjligheten att tillgodose specialintressen hos brukarna. Det finns också aspekten att kommunen själv ofta höjer kvalitén i den egna verksamheten utifrån att man har fått konkurrens.

Utmaningarna ligger i att det är svårt att förutsäga ett resultat då marknaden är komplex, och det finns en risk att man inte får några utförare alls och resultat uteblir. Som kommun behöver man också arbeta med sin egen verksamhet, och ha en beredskap på att om det händer någonting hos de privata utförarna så måste man som kommun stå ansvarig för brukarna. Kommunen behöver utforma sin egen verksamhet så att den är anpassningsbar och flexibel för volymförändringar både för volymökning och sänkning. Förvaltningen behöver också stå opartiska inför förändringen och bli medvetna om deras roll för en lyckad implementering såväl för brukarna, kommunen och utförarna.

7. Referenser och bilagor

7.1 Litteratur och myndighetspublikationer

- Socialdepartementet (2014), "*Framtidens valfrihetssystem - inom socialtjänsten*", SOU 2014:2

³ SOU 2014:2, 38

- Socialförvaltningen, Västerviks kommun (2010), "*Valfrihetssystem inom daglig verksamhet och dagverksamhet för personer i yrkesverksam ålder*"

- Huber Andersson, Rebecka, Lerums Kommun (2016), "*Rapport om införandet av valfrihetssystem i Daglig verksamhet*" (Uppdatering av utredning gjord 2014-01-27 av Majeb Shabo)

7.2 Webbsidor

- Kolada, Kommun- och landstingsdatabasen (2018-09-06)

- Valfrihetswebben, Upphandlingsmyndigheten (2018-09-06)

7.3 Bilaga 1. Intervjuguide Daglig verksamhet

Hej,

Tack igen för att du tar dig tid att svara på mina frågor!

Jag är först lite nyfiken på vilket argument som var det största för er att införa LOV i daglig verksamhet?

När införde ni LOV i daglig verksamhet?

Har ni observera någon förändring i kommunens kostnader för daglig verksamhet sedan dess?

Har ni kunnat observera en skillnad i kvalitén och effektivitet på er egen verksamhet sedan ni införde LOV?

Hur många externa utförare har ni i dagsläget? Har den siffran förändrats under den här perioden?

Vad är det för sorts verksamheter som har erbjudits av externa aktörer?

Har ni satt kompetenskrav på personalen hos de externa aktörerna?

Har ni kunnat observera om brukarna är mer eller mindre nöjda med verksamheten nu?

Vem är det som gör behovsbedömningen av brukarna? Ni eller den externa aktören?

Hur stor andel av era brukare har idag en extern aktör och hur många har den kommunala verksamheten?

Har ni en siffra på hur stor andel av era brukare som gör ett aktivt val av antingen en extern aktör eller den kommunala verksamheten?

När ni införde LOV, var det några av era befintliga brukare som valde en extern utförare? Och av nya brukare som ni har fått under den här perioden, hur många har valt en extern utförare?

Sista frågan som jag har är om någon annan av socialnämndens verksamheter har lagts ut på LOV hos er?

Skulle det vara okej om jag återkommer om jag har en följdfråga, eller om det skulle dyka upp något annat på vägen?

Om du har några som helst frågor så maila eller så är du välkommen att ringa mig på 0737-30 77 56. Tack igen, och trevlig helg!